

πόλεων τῆς Ἀνατολῆς. Κεῖται ἐντὸς βαθέ-
υς κρημονῦ, ὃν σχηματίζουσι δύο ἐκ τῶν ὑ-
ψηλῶν κορυφῶν τοῦ λευκοῦ ὄρους (Ἀκ-ταγ.)

Τὴν στενὴν αὐτῆς πεδιάδα διασχίζει ὁ Ἴρις
ποταμός, ὅστις καθιστᾷ τοὺς κήπους αὐτῆς
ἄνω καὶ κάτω ἀληθῶς θαυμασίους. Αἱ οἰ-
κίαι αὐτῆς γενικῶς εἶναι ἐπὶ τῆς ὄχθης, τι-
νὲς δὲ ἐκτείνονται καὶ μέχρι τῆς κορυφῆς
τῶν λόφων. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι λευ-
καί, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἔχει ἴδιον κήπον
περιποιούσα αὐτὸν ὅσον ἔνεστι φιλοκάλως.

Αἱ ὁδοὶ τῆς εἶναι ἀρκετὰ εὐρεῖαι καὶ ἐστρω-
μένα, ὡς αἱ συνήθεις πόλεις τῆς Τουρκίας,
μὲ χάλικας· ἡ δὲ παρὰ τὴν ὄχθην μεγάλη
ὁδὸς εἶναι εὐρυτάτη καὶ καλῶς περιποιημέ-
νη ἄνευ χάλικων. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶναι
ἀπλοῖ, εὐγενεῖς, καὶ εἰς ἄκρον φιλόξενοι.

Ἡ Ἀμάσεια ἴητο κατὰ τὸν 3ον αἰῶνα
π. Χ. ἡ κοιτὶς τῶν δυνάμεων τοῦ Πόντου.

Ὁ Πατὴρ ὅμως τοῦ μεγάλου Μιθριδά-
του μετέφερεν τὴν ἔδραν τῆς διοικήσεώς του
ἐξ Ἀμασείας εἰς Σινώπην ἔνθα καὶ ἐγεννή-
θη ὁ περίφημος αὐτοῦ υἱὸς Μιθριδάτης ὁ
Ἐυπάτωρ. Κατὰ τὸ 89 π. Χ. ὁ μέγας Μι-
θριδάτης συνήθροισεν ἐν Ἀμασείᾳ, ὅλας αὐ-
τοῦ τὰς δυνάμεις ἐναντίον τῆς ἐπιδρομῆς
τῶν Ῥωμαίων, τὸ ἴδιον ἔπραξε καὶ τὸ 72 π.
Χ. διὰ νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ
Λουκούλου, στρατηγοῦ τοῦ Πομπηίου, ὅ-
στις τὸ 67 π. Χ. ἐνίκησεν αὐτόν.

Τὸ 65 π. Χ. ἔγινεν ὑπὸ τοῦ Πομπηίου
πόλις ἐλευθέρη, μετὰ δὲ τὸν Δομητιανὸν
κατὰ τὸ 81 π. Χ. προσηρτήθη εἰς τὴν δι-
καιοδοσίαν τοῦ Πόντου.

Ἐπὶ Κομνηνοῦ ἴητο μία ἐκ τῶν κυριω-
τέρων πόλεων τῆς ἐπικρατείας τῆς Τραπε-
ζοῦντος, συνεχίσασα τὴν σπουδαιότητά της
μέχρι τῶν Ἐμίρων καὶ Ταρτάρων.

Ὁ Ἀλα-εντίν-Χάν-Κιουβάτ ὁ I, εἰς τὰς
ἀρχὰς τοῦ 13ου αἰῶνος, ἐκαλλώπισεν αὐτὴν
μὲ τζαμιά, μιναρέδες μεδρσεδέδες κ. τ. λ. τῶν
ὁποίων λείψανα μεγάλης ἀρχαιολογικῆς ἀ-
ξίας σώζονται μέχρι σήμερον.

Κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα μ. Χ. κυριευθεῖσα

ΠΕΡΙ ΑΜΑΣΕΙΑΣ

Ἐκ τῆς ὀλιγοήμερου διαμονῆς μου ἐν
Ἀμασείᾳ κατώρθωσα νὰ συλλέξω μερικὰς
πληροφορίας περὶ αὐτῆς, τὰς ὁποίας μὲ τὰ
τῶν ἰδιαιτέρων ἐντυπώσεών μου μεταδίδω
εἰς τοὺς φίλους ἀναγνώστας τοῦ "Πόντου."

Ἡ Ἀμάσεια εἶναι μία τῶν ὠραιότερων

ὑπο τοῦ Βεγιάζιτ τοῦ I, ἐγένετο ἐπαρχιακὴ πρωτεύουσα, μεγάλως εὐνοηθεῖσα ὑπὸ τῶν πρώτων Σουλτάνων.

Μουχαμέτ ὁ I καὶ Βεγιάζιτ ὁ II ἐκυβέρνησαν αὐτὴν πρὸ τῆς ἀναρρήσεώς των ὡς Σουλτάνοι, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Βεγιάζιτ τοῦ II Σελίμ ὁ I, ἐγεννήθη ἐν Ἀμασειᾷ.

Ἐπάρχει δὲ καὶ νεωτέρα τις χρονολογία περὶ Ἀμασειᾶς ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ 14 τῆς Γαλλίας.

Ἡ σημερινὴ πόλις τῆς Ἀμασειᾶς πολλὰ ὀφείλει εἰς τὸν Ζιὰ Πασσάν, ὅστις ὑδρεύσεν αὐτὴν, ἔκτισεν ὠρολόγιον, ἔνοιξεν μεταλλορυχεῖα κ.τ.λ., ἐπίσης εἰς τοὺς Γερμανοὺς Κρούη καὶ ἄλλοις οἵτινες ἴδρυσαν ἐργοστάσια πυρίων, ἀτμομύλους κ.τ.λ. καὶ εἰς τινὰς Ἰταλικὰς οἰκογενεῖας αἵτινες εἰσήγαγον τὴν βιομηχανίαν τῆς μετάξης.

Ἐπὶ τοῦ ἀποκρήμνου λόφου τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἰριδος ποταμοῦ σώζονται τὰ ἑρείπια ἀρχαίας Ἀκροπόλεως, ἀνεγερθεῖσης ὑπὸ τῶν βασιλέων τοῦ Πόντου.

Ἐπὶ τῶν κολοσαίων αὐτῆς τείχων σώζονται καὶ τινες Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαί. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου εὐρίσκεται ἀξιοσημείωτον κατωφερὲς ὑδραγωγεῖον παμμέγεθες, οὔτινος τὸ μὲν βάθος εἶναι 80 ποδ. τὸ πλάτος 12 ποδ. καὶ τὸ ὕψος 8 ποδ. Εἰς τὸ βάθος αὐτοῦ ὑπάρχει ἄφθονον καὶ καθαρὸν ὕδωρ, εἰς δὲ τὸ στόμιον τοῦ ὑδραγωγείου τούτου εὐρίσκονται ὀλίγαι βαθμίδες κλίμακος λελαξενυμένης ἐπὶ τοῦ βράχου, ἀλλὰ μέρος μὲν αὐτῶν εἶναι τεθραυσμένον, μέρος δὲ κεκαλυμμένον διὰ χώματος καὶ λίθων καθιστῶντων ἀσταθῆ τὴν κάθοδον.

Χαμηλότερον τοῦ ὑδραγωγείου εὐρίσκονται οἱ ἀξιοσημείωτοι τάφοι τῶν βασιλέων τοῦ Πόντου. Εἶναι πέντε τὸν ἀριθμὸν καὶ οὕτως κεκομμένοι, ὥστε νὰ εἶναι ἐλευθεροὶ τοῦ βράχου φέρουν τὰ ἴχνη Περσικῆς τέχνης καὶ εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν εἶναι γεγραμμένα μὲ χρονολογίαν 1801 ὀνόματα Γάλλων φυλακισθέντων.

Χαμηλότερον ἔτι τῶν τάφων εὐρίσκονται

καὶ πάλιν ἑρείπια ἀρχαίου ὑδραγωγείου. Κατωτέρω δὲ αὐτῶν τὰ κολοσαῖα Ρωμαϊκὰ τεῖχη, ἡ δὲ μετὰ τὰ τεῖχη γέφυρα, εἶναι ἐκτισμέη ἐπὶ τῶν ἑρείπιων ἀρχαίας Ρωμαϊκῆς γεφύρας. — Ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὄχθης τοῦ Ἰριδος ποταμοῦ καὶ 2 μίλ. μακρὰν τῆς πόλεως, εὐρίσκεται ὁ τελειότερος τάφος, ὁ καλούμενος ἔνεκεν τῆς λαμπούσης ἐπεφανείας του, Κατροπτίζων τάφος (Ἀϊναλὴ Μαγαρά.)

Ἡ εἰσοδὸς του εἶναι 15 ποδ. ὑπεράνω τῆς βάσεως, εἰς ὕψος 2 ποδ. ἄνω αὐτῆς εἶναι ἐγγαραγμένα Ἑλληνιστὶ τὰ ἐξῆς: "ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ" (τῆς ἀρχιερεὺς).

Ἐπὶ τῆς βάσεως ὑπάρχει καὶ ἄλλη τις ἐπιγραφή, ἀλλὰ σχεδὸν ἐσβεσμένη. Ἐντὸς τοῦ τάφου εὐρίσκεται ἰκρίωμα πρὸς τοποθέτησιν τῶν νεκρῶν, ἐπὶ δὲ τῶν τοίχων αὐτοῦ εἶναι ἐξωγραφισμένοι οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι, ζωγραφησθέντες κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅτε ὁ τάφος ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς παρεκκλήσιον.

Ἐκ τῶν λίαν ἀξιοπαρατηρήτων κτιρίων τῆς Ἀμασειᾶς εἶναι καὶ τὸ Κιὸβ-Μεδρεσέ, δύο κτίρια τοῦ 2ου ἢ 3ου αἰῶνος ἔνθα φυλάσσονται οἱ τάφοι Τούρκων στρατηγῶν.

Τὸ Μπουρμα-Μιναρέ, παλαιότατον κτίριον, ἔνθα φυλάσσονται τρία τεταριγευμένα σώματα (μούμια). Τὸ Σουλτάν-Βαγιαζίτ, τξαμίον ὠραιότατον διατηρούμενον ἔτι ἀκέραιον καὶ λίαν περιποιημένον, ἀνεγερθὲν ὑπὸ τοῦ Ἰδίου κατὰ τὸ 1400 μ.Χ.

Νελεφτ-Τζαζὶ κτίριον ἐπίσης τοῦ 2ου ἢ 3ου αἰῶνος καὶ ἄλλα τινά.

Μαργαρίτα Ἰ. Χρυσάκη.

